

Bibliothèque numérique

medic@

Maret, Adrien - candidat / Sue, Pierre -
président. - An calculi vesicae
extractio sit aliquando procastinanda
?

1776.

*Paris : Typis Michaelis Lambert,
Regii Chirurgiae Collegii
Typographi, viâ Cithareâ,
Cote : ms 2344, n°29*

AN CALCULI
VESICÆ EXTRACTIO
SIT ALIQUANDO PROCRASTINANDA?

THESES
ANATOMICO-CHIRURGICÆ;

*Quas, Deo JUVANTE, & Præside M. PETRO SUE
juniore, Collegii antiquo Præposito, Academiæ
Regiæ Chirurgiæ Consiliario, in Generali Parisiensi
Præfecturâ Chirurgo ordinario, antiquo in Scholis
practicis Anatomiæ & Chirurgiæ Professore, Academiarum
Monspelliensis, Rothomagenis, & Divio-
nensis Socio, tueri conabitur ADRIANUS MARET
Divisionensis, in almâ Universitate Parisiensi Artium
liberalium Magister, Theseos Auctor.*

PARISIIS,
IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

*Die Sabbati 26^a mensis Octobris, anno 1776, à sesqui-
secundâ post meridiem ad septimam.*

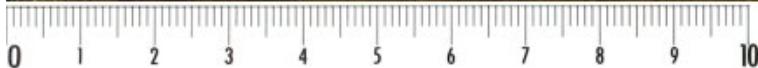
PRO ACTU PUBLICO

E T
MAGISTERII LAUREA.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii
Typographi, viâ Cithareâ.

M. DCC. LXXVI.

D. O. M.
THESES
ANATOMICO - CHIRURGICÆ.

PRÆSENS & certa ut calculoso medela afferatur, vesicæ à calculo liberandæ generalis indicatio omnibus evidentissima statim obversatur. Idem verò non sentiendum de istâ peculiari quâ proprius extrahendi calculi modus discernitur, tutiorque quam in operando tenere debeat lithotomus, determinatur ratio. Hanc enim statuere solius est artem rectè profitentis. Quot instituendæ lithomiæ methodi fuerint excogitatae, quibusnam primæ deferantur, hîc omittere juvat, cum de *Extractione calculi*, sectâ priùs vesicâ, aliquandò procrastinandâ, in hocce programmate tantummodò agatur. Quod verò tûm anatomæ præviâ face, tûm veterum recentiorumque doctrinâ simul & experienciâ comprobandum.

A ij

EX ANATOMIA.

Vesica urinaria, musculo-membranacei ad instar, inferiori nec non anticā hypogastrī regione, extrā peritonæum & commune abdominis cavum, imâ pelvi reposita, ponè pubis ossa delitescit in adultis, dum in pueris magis prominet; intestino recto, in viris, paulò sinistrorūsum; in feminis, vaginæ insidet. Quodquidem lotii receptaculum inæqualiter ovatum, capacius deorsum, sursum angustius, variam pro variis sexūs, ætatis, vel idiopathicæ affectionis conditionibus, nonnunquam exhibet formam.

Vesicæ tribui solent corpus, duplexque fundus, cujus ob situm, superior alter, alter inferior nominatim designantur. Hic verò in duas dividitur partes, quarum postica latior, *infimus vesicæ fundus*, antica arctior, *cervix* nuncupatur.

Pluribus ligamentis stabilis fit vesicæ situs, quorum antica duo, ab interiori pube juxta symphisis nata, in prostata reflentur. Superius unum, lateralibus & supernâ vesicæ regionibus oriundum, umbilicoque tenùs protensum, ipsi connectitur. Posterior denique, transversâ quâdam peritonei replicatione, sed, vacuâ vel contractâ vesicâ, tantùm evidenti, adumbratur. Multiplices in vesicâ tunicas licet plerique admittant anatomici, cuilibet tamen sedulò intuenti, musculosam aut externam, villosamque vel aptiùs internam, interstrato cellulari textu disjectam utramque, solummodo deprehendere pronum est.

Musculosâ vel externâ tunicâ figuratur reticulum innumeris contextum fibris huc & illuc mutuò decussatis, quæ non modò superficiem visceris pererrant, sed ipsius intimam quoque substantiam plus minusve subeunt. In inferiori verò tantum & posteriori organi parte, juxta hujusc longitudinem, eadem adamussim ordinatae, ad prostatam, cervicem, anterioraque ligamenta concurrunt. At omnimodarum farragine fibrarum in cer-

vicem præsertim congestâ , musculosus atque solidissimus perficitur implexus , cuius volutata propemodum compositio *Sphincteris* nomine à quibusdam, licet falso, vocatur.

Subter reticulum modò delineatum patet cellulosæ telæ stratum, sanguiferis vasis copiosè disseminatum, cui subiecta interior tunica, eti malè, *villoſa* dicitur. Ista quidem admodum porosa, multoque muco intùs inuncta, ut acriorum lotii salium hebetentur aculeoli, intimam versùs vesicam muscolosis intruditur fibris, quibus etiam plus minusve prominentibus & contracto viscere potissimum sensilibus obiecta, rugis intrà sulcatur. Quinimò, quasi insculptæ in aliquot vesicis (*columnatis* idè dictis) adeò videntur istæ rugæ, ut internarum dextræ cordis auriculæ fibrarum projecturam assimilent; undè illud vesicarum genus vacantibus quandoquè recessibus excavatur. Prætereà quosdam in iisdem patulos numerososque loculos communi earum cavo prospicientes, haud rarum est animadvertere. Hí autem loculi casulas calculis hospitalis non-nunquam præbent.

Tria in vesicâ patescunt orificia : quorum scilicet inferiora simul & posteriora duo ex oscitantibus ureterum extremis consistant ; unicum verò antrorsum & infrà situm, urethræ suppeditat initium. Hisce tribus interjacet ostiolis trigonalis substantia quedam lubricâ levitate, densiori texturâ, molliorique sensu prædita, à genuinis organi tunicis prorsus aliena, & à celeberrimo *Lieutaud Trigonus* appellata. Cujusquidem ea est ad infimam visceris partem appositio, ut anterior angulus urethræ ostiolo insitus, in conglobatum tuberculum, ab eodem auctore *uvulam vesicariam* nuncupatum, abeat; dum posteriores, una cum basi inter ureteres limitatâ hos ultrà tantillum in aciem extenuati, sensim evanescunt.

Glandula nomine *prostata* ossa pubis inter & intestinum rectum collocata, urethræ principium vesicæ cervici continuum strictè complectitur. Quæquidem compactior intùs permultis comperitur intersita folliculis, quorum excretoriis ductibus, circà basim cuius-

dam partis eminulae *Verumontanum* dictæ oscitantibus, urethra obliquè trajecta stillatio muco illinitur.

Arteriosa, venosa, nerveaque vasa vesicam & partes ipsi conterminas perreptant: arteriae veniunt ab hypogastricis & aliis: copiosiori venarum turbâ ad hypogastricam venam sanguis revehitur: nervi à paribus sacris, à plexu mesenterico inferiori, atque etiam à cruralibus originem ducunt. Vasa lymphatica, sed pauciora, in vesicâ possunt nonnunquam detegi.

De anatomia satis hæc sint; jam vero ad Chirurgiam devemamus.

E X C H I R U R G I A.

Varios inter de lithotomiâ scriptores, primus necessariam quandoquæ in extrahendo calculo procrastinationem *Celsus* adnotasse videtur (*a*), Quam quidem in hæmorrhagiâ manifestò præcepit *Albuscius* (*b*): propriâ verò edoctus experientiâ *Franco*, solam vesicæ sectionem primùm instituendam, & calculi *Extractionis* moras in suppurratum vulnus prorogandas luculenter expo-

(*a*) At si plures calculi sunt, singuli protracti debent; sic tamen, ut, si quis exiguus supererit, potius relinquatur; Siquidem in vesicâ difficulter invenitur, inventusque celeriter effugit. Ita longâ inquisitione vesica lœdatur, excitatque inflammationes mortiferas; adeò ut quidam non lecti, cum diu frustrâque per digitos vesica esset agitata, decesserint. Quibus accedit etiam, quod exiguus calculus, ad plagam urinâ postea promovente, excidit. *Cels. lib. 7º. cap. 26 de signis calculorum, vel arenosorum, vel mollium.*

(*b*) Quod si vincit te fluxus sanguinis, & scis quod expulsio sanguinis est ex arteriâ quæ incisa est: tunc pone pulverem super locum, & stringe cum pulvillis strictrâ decenti: & non mutes illud: & dimitte lapidem, & non extrahas ipsum; fortassis enim morietur mulier infirma. Deinde cura vulnus. Cum ergo sedatur acuitas sanguinis postdies, & putrefit locus, tunc redi ad operationem tuam, donec egrediatur lapis. *Chir. Albusci. part. 2a cap. 61 de extractione lapidis mulierum.*

suit (a). Statutam, & non infaustè pluries usurpatam à *Franco* methodum peritissimi prædicarunt, & feliciùs etiam non semel adhibuerunt superioris ætatis lithotomi (b); quorum auctoritate freti, & altiori theoretice certissimâque simul experientiâ ducti recentiores (c), quām utile, quām necessarium est in desuetudinem ferè abeuntes priorum doctrinam & praxim renovare, imò, utriusque propagando limites, quasi innovare brevi senserunt. È neotericis D. *Maret* (d), patruus carissimus, Divionensis nosocomii nuperrimè Chirurgus primarius, de calculi exemptione, inter lithotomiam, commodiùs procrastinandâ, utilissimè differuit (e).

Luminibus ab opere Divionensi mutuatis illustrati, quot & quibusnam in casibus laudata methodus antecellat, tūm theorîa, tūm praxi in dicandum à nobis est. Sequentes verò, lucidioris ordinis

(a) . . . « Ayant fait l'incision, comme a été dit, on pourra mettre une tente, si l'on veut, telle qu'avons enseigné ci-devant, afin d'empêcher la glutination & coagulation du sang, n'étant besoin de rien tenter après la pierre pour cette fois, si d'aventure ne se presentoit d'elle-même à la plaie. Après quelques jours, quand, &c. Si la pierre se présentoit à la plaie, comme le plus souvent fait, ainsi qu'ai par plusieurs fois expérimenté, faudra la tirer suivant la manière exposée. & bien souvent ai trouvé que en changeant le premier appareil, ou après, que la pierre qui étoit demeurée, étoit sortie du tout dehors d'elle-même. Quelquefois je pensois être résolu qu'il n'y en avoit plus (de pierres), néanmoins au bout de quelques jours, j'expérimentois le contraire. Voyant cela, j'étois contraint pour mon honneur & devoir de la tirer; ce que je faisois plus aisément que à la première fois, & sans grande douleur au patient ». *Traité des hernies par Pierre Franco*, chap. 33.

(b) *Covillard — Colot — Tolet.*

(c) Céleb. *Delafaye*, remarques sur *Dionis*, page 254. — *Ledran — Heister — Pallucci*,

(d) Vid. *Mém. de l'Acad. de Dijon*, tom. I, pag. 95.

(e) In publico Regiæ Academiæ consessu anni 1770, egregium de hujusc Theseos argumento commentarium legit celeb. M. *Louis*. De hoc verò plura dicere per nos non licet, cum in lucem nondum opus ediderit Auctor.

causa, classes opportuniū distinguendæ, cùm in iis ferè foliis extractionis calculi procrastinatio sit absolutè necessaria, & hæ sunt.

- 1°. *Perinæi morbi.*
- 2°. *Vesicæ affectiones.*
- 3°. *Calculatorum differentia, & numerus.*
- 4°. *Denique, accidentia lithotomiam quandoque concomitantia.*

Quibus juxta theoriam sigillatim & breviter explanatis, nonnulla instauratae methodi in notis accedent exempla.

1°. *Perinæi* } Annosis admodum & callosis cicatricibus vel
} morbi. fistulis perinæum interdùm obdurari, infarctam
quoque prostatam in scirrum nonnunquam obtumescere, testatur
experientia. Istâ autem morbosâ conditione perpetratae sectionis
oræ partesque ipsi conterminæ rigidiores factæ, extensioni vel
divaricationi tunc desideratae difficiliùs, imò neutiquam ser-
viunt (a). Hinc, illius obicis superandi causa, ægrotanti nociva,
aut saltem inania lithotomi tentamina primùm evadere queunt.
Si verò extractione prudentiūs procrastinetur, in prosperos eventus
impedimenta vertet ultrò natura: suppurato enim vulnere, mol-
lescent dura, & concreta liquefient; undè relictus primùm calculus
sequacior tandem facili educetur viâ (b).

(a) Celeb. Moreau nos fecit particeps difficultoris extractionis apud calculosos iterum sectos, respectu cicatricis, pro variâ methodo jàm pri-
mùm adhibitâ, plus minusve rigidioris.

(b) D. Maret in exemplum adducit calculosum quendam septuagenarum scirrhosâ prostatâ affectum; cuius sectâ prius vesicâ, calculi extractionem, etiam ad tertiam usque hebdomadam, lithotomus quam felicissimè distulit.
Vid. Mém. de l' Acad. de Dijon. Loco cit.

2°. *Vesicæ*

2o. Vesicæ } Diuturnos inter & diros cruciatus vesica calculo
affectiones. } laborans si inflammetur aliquoties & exulceretur,
crebrâque contractione frequentius densetur & in-
durescat, quid mirum? Lethalium etiam adnascens symptomatum
soboles, eò, licet rariūs, accrescit, ut vel fungis pullulantibus, vel
mucosâ, purulentâ, sanguinolentâque colluvie viscus urinarium
infestetur. Quisquis autem sit horumce malorum fons & fomes,
quando lithotomia celebratur, procrastinationem hîc omnino ne-
cessariam autumamus. Absit tamen ut, in iis nec- non cæteris casi-
bus, calculi exemptionem moderatè aggrediendam abnuamus;
qua verò tentamina si ceciderint irrita, tunc prudens ab incœpto
desistat lithotomus, & iterati exulent forcipum incursum, quibus
semper ingravescunt symptomata, mortiferisque sàpè sàpiùs
laceffita vesica conficitur inflammationibus. Remissis ergo
tentaminibus, molliter subsequenda de sanguine spontè deri-
vanti suppuratio, quidquid inflammatum leniendo, quidquid
induratum emolliendo, vulneris oras *extractioni* habiliores accom-
modabit. Quin immò, agnati humores & urina procliviùs
per plagam emanabunt: undè aditus patefiet injectionibus,
quibus malorum familiam unâ cum calculo sàvientem non
solùm permulceri, verùm etiam aliquatenùs extingui con-
tingat.

Nunc calculosæ, sed ab enumeratis affectionibus profus
liberae, vesicæ, inter lithotomiam, statum perpendamus. Cui-
cunque enim instrumentorum effectus consideranti præstantior ac-
tior prodibit obviâm procrastinatio, quoties operosius extra-
hendi calculi negotium incumbet.

Vesicæ cervicem & prostatam, non secūs ac utriusque inte-
gumenta trajecto scalpro, major minorve, secta quad vasa,
sanguinis copia emittitur. Porro, si vesica & vulneris oræ,
sàpiùs introductâ volsellâ, aut incautâ in calculo vehementius
evellendo pertinaciâ adhibitâ, non fuerint defatigatae, & con-

sequenter quād̄m prosperē si cesserit extractio , tunc per oscitantia sectorum orificia vasorum jam fugaciō sanguine , mox verò sensim ac sine sensu non invitè coercito, simplicis tandem ac leviter inflammati vulneris specimen geret partium incisio ; quæ quidem , modicā boni puris scaturigine subiente citius abstersa , apprimè coalescet. Si è contrario crebriūs intruso forcipe conflictata , contusa , distractave fuerint mollius in dolore viscus atque sectionis oræ , tunc vasorum suggillatione nec-non corrugatione per-utilis præpeditur sanguinis egestus : proindè gravior ardet inflammatio , tamque præcipiti grassatur fævitia , ut obseßas partes gangræna ferox aliquoties irrumpat & deyastet. Has redactus ad angustias , ineluctabili ut plurimū mali impetu in tumulum æger brevi proruitur. Felicissimus autem tot & tantis periculis emersus si super-vixerit , vel urinariâ fistulâ , vel lotii incontinentiâ forsitan in posterūm afficietur. Tam improba veluti simplicis adfuturi vulneris laceratio ac distensio , causas inter , tūm aptè coalendis oris , tūm vesicæ cervicis elaterio noxias , sanè potest recenseri.

Huc insuper adjicias vesicæ tantam sensū & irritabilitatis esse vim insitam , ut alieno quovis & acerbo diutiū percita stimulo , spasmodicis subitò motibus horrescat , acerrimisque vexetur doloribus. Pars autem doloris impatientior , nempè *trigonus* , irritanti forcipis actioni , inter operandum , præcipue subjicitur. Quandiu idè intenſior eadem actio perstat , viscus vehementi corripitur spasmo , quo nonnunquam sectionis hiatus ità coangustatur , ut forcipem unā cum calculo constrictum & reluc tantem aliquoties persensisse quidam fateantur lithotomi. Alias spasmodicā quādam vesicæ tunicarum replicatione obvolutus reperitur calculus. Cæterūm , apud lithotomos in confessō est , etiam si calculi volumen multū exsuperet sectionis diameter , simplici & genuinā organi irritabilitate , vel scalpello vel modicis sollicitatā tentaminibus , eam vulneris excitari coarctationem , quæ

aliquantò, inter *extractionem*, tenixu fiat explorata. Cujus phœnomeni, ex analogicis tūm vesicæ, tūm uteri structurā & vi organicā, ratio probabilis exsurgit.

His ritè animadverfis, in quot & quanta projiceret ægrum discrimina quisquis, pertinaciori molimine, spasmum vulnus contrahentem, totumque viscus exasperantem temerè foveret, profecto nemini latet. Istâ enim coarctatione spasmodicâ otium dum obicem si evulsus tandem calculus eluctetur, non vulneris oræ tantùm vehementius dilacerari possunt, sed vesica lethali etiam irritatione offendî potest. Universo nervorum systemate indè concusso, tota crebris subsultibus aliquandò labefactatur machina, ipsiusque functiones penitus disturbantur. Quæcumque sint, graviora certè visceri prædictis jàm vitiato morbis impendere mala nemo inficiabitur; undè evidentissimè calculi extractiouis procrastinanda, in vesicæ sicut & perinæi morbis, eluent ratio ac necessitas.

3º. Calculorum differentiæ, & numerus. } Quamvis unicus in vesicâ sapientissimè continetur calculus, haud infrequenter tamen multiplex, nec non volumine, figurâ, & soliditate dissimilis concrescit. Præterea quilibet non semper in viscere solutus errat, sed interdùm ibi modò tantum adhæret, modò distinctis & vesicariis incarceratur casulis, quibus, vel totus ceu tunicâ, vel partim ceu palâ, variam indè sortitus denominationem, includitur.

Hic verò primùm, de solitario putâ calculo, quæpiam subjiciantur argumenta. Scilicet, si, quantum potis est, certior lithotomus, calculi volumen sectionis diametro, habitâ duntaxat spasmiferè individui ratione, sic impar affimaverit, ut methodicis tentaminibus calculus exemplò nequeat educi, procrastinare certè tunc satiùs erit, quam ægrotum torquere, & exitiosum

sectis partibus laniatum intentare (a). Multò magis præstat, tametsi angustior reverà fuerit incisio, resecāndam eam, seu adau-gendam in suppurationis tempus differre (b) : eadem procastinatio, tūm aculeati scabro, tūm minimi tenuitate calculi explo-ratis prænuntiatur oppidò dēsideranda ; quippè quod, in priori casu per extractionem dolor & spasmus invalescunt ; in poste-riori verò, iterū atque iterū frustrata reposcitur inquisitio (c). At, inquies, relicto in vesicâ calculo, pristina itidem perpetuan-tur tormenta. Minimè quidem ; attendas enim ista tantūm idēo vigescere, quod, ante sectionem calculo singulis mičtibus in vi-sceris ceryicem impacto, hæc actiùs acerbetur, ægriùsque lotium egeratur. Porrò, quâ datâ portâ præceps fluit urina ; cuius mordaci & crebrâ cupiditate statim restinctâ, ægrotus blando gaudet levamine. Imò difficiliori urinarum, priùs frequentior provocata, nunc autem liberiori earumdem egestu, quasi sus-pensa sistitur vis vesicæ contractilis ; adeòque tam incitus & noxius calculi motus valdè compescitur. Prætereà emollientibus & mucosis injectionibus intimum viscus inunctum contactûs cal-culi tunc patientiùs redditur, & jam pridem tolerati dolores absterguntur. Interim verò nuperimè cruentum vulnus mox in suppurratum abit. Hinc scilicet pure rorantibus simul & laxioribus

(a) Vid. *Pallucci, la lithotomie nouvellement perfectionnée, observ. 1.*

(b) Duas observationes procastinationi fayentes, in casu de quo agitur, legimus in dissertatione D. Maret. Vid. *op. cit.*

(c) Quandoque fit ut calculus vel mediocris, vel etiam crassus longè subducatur inquisitioni. Calculosum juvenem, scđâ jam vesicâ, & nequic-quām investigato calculo, remissum in lecto recumbere jussit lithotomus quidam ; mox quinque diebus elapsis, crassi duo calculi ferè temporis puncto fuerunt extracti. *Planque bibliothèque choisie de Médecine, tom. 10, pag. 743. Observ. Cl. Dumont fil. Bruxellarum Chirurgi, ann. 1758.*

ejusdem oris multòque subindè divaricatu facilitoribus , amplius idcircò forcipibus & calculo pervium iter naturâ panditur. Huc accedit quod , eodem temporis momento , non raro vulneris ori calculus oblatuſ lithotomo minimū importet negotii ; cùm tenuissimus ipſe vel fruſtitatus , urinâ aut injectionibus ut plurimū everratur.

Nonnunquām ità fragilis occurrit calculus , ut volsellâ compressus facile disruptur , idēque multiplicem simulet. Omnia inter rationum momenta in procrastinationis decernendæ gratiam hactenū allegata , principatum tenere videntur multiplices calculi. Quid reverâ prudentius , quid salubrius quām plurium fragmentorum calculatorumve extractionem , difficultatis & periculi in posterū prorsus immunem futuram , procrastinare ; cùm præfertim gravatæ vesicæ protinus ex toto liberandæ pervicacior lithotomus , ægroti vitam in discrimen adducat. Quoties eheu ! Fatalis istius nec nimiū insolentiis methodi exitus fuit deplorandus ! Quisquis è contrâ à tritâ moris viâ , è re natâ , peritus deflectendi lithotomus nunquamnon timuit , procrastinatione sagaciter prælatâ , constantes & prosperos semper obtinuit eventus (a).

Adhærentes tunicatosve calculos continuò extrahere , ratione periculi , non ferè penes lithotomum. Etiamsi autem ex peculiari casu eorum expediendorum spes quædam affulgeret , cunctari tamen etiam tunc commodiū arbitramur , dùm spasticæ conditioni vesicæ priùs emollitæ suppuratio successerit , ut , sive tunicae , sive adhæsioni amoliendis aptissima interim admovere remedia minùs arduum fiat & damnosum (b).

(a) *F. Colot , Traité de l'opération de la taille , pag. 174. — D. Maret , op. cit. — D. Lamarque junior , Chirurgici apud Tolosam Collegii praepositus . Opusculo cui titulus : opération latérale.*

(b) *Ledran , Traité des opérations de Chirurgie , pag. 275.*

4°. *Accidentia lithotomiam quandoque concomitantia.* } Hæmorrhagia (a), prostratæ vires (b),
totiusque œconomiæ animalis convulsio (c), aut saltem spasmici motus (d),
conjunctim modò , modò disjunctim
lithotomiam aliquando concomitantur. In iis autem casibus luce
clarior eminet procrastinationis præstantia. Quam quidem variis
confirmandi argumentis hîc supervacaneum & prorsùs inutile
judicamus. Cùm igitur ex hoc usque prolatis rationibus, lithoto-
morum scriptis experienciâque sancitis , jàm satis liquidò pateat
extractionem , pro quibusdam tûm perinæi , tûm vesicæ morbis ,
pro calculorum & differentiis & numero , pro accidentibus deni-
que non-nunquàm esse procrastinandam , hanc enodatae quæstioni
conclusionem fas est apponere :

Ergo vesicæ calculi extractio est aliquando procrastinanda.

(a) Covillard, *observ. iatro-chirurgiques*, pag. 31. — Tolet , *Traité de la lithotomie*, chap. 21.

(b) Colot , op. cit , pag. 182 , *de l'opération faite en deux temps.*

(c) Heister , *inst. Chir. part. 2 à de lithotomia cum majori apparatu.*

(d) Spasticus calculosi habitus sanè annumerandus est causis quæ calculi extractionis procrastinandæ necessitatem manifestius prædicant. Quod argu-
mentis paragraphi 2. sat demonstrari videtur. Vid. pag. 10 programmati-

F I N I S.